

RAMİZ İSMAYIL

QISIR DÜYƏ

(hekayə)

Toylarından bir neçə il keçmişdi. Bu illər ərzində sad və xoşbəxt günləri çox olmuşdu. Cavan idilər, hələ hər şeyin qabaqda olduğu barədə düşünürdülər. Qol-qola girib şəhəri gəzəndə, parka, bulvara çıxanda kənardan baxana elə gəlirdi ki, bu cütülyün talelərindən gileylənməyə mənəvi haqları yoxdur. Xoşbəxt olduqlarına inanmaq istəyirdilər. Ev var, iş var, yaxşı dolanırlar, üstəgəl ən əsası mehriban idilər. Hərdən Hakimin anasının atmacalı sözləri olmasaydı demək olar ki, hər şey istədiklərindən yaxşı idi.

Aylar bir-birini əvəz edirdi. Gənc ailə hələ ki, fərqi nə varmasa da Hakimin anası Minayə tez-tez gəlininə "nəvə görmək" istədiyini bildirirdi. Hətta bir dəfə Hakimin yanında deyəndə oğlu yarızarafat-yarıgerçək:

-Ay ana, şükür Allaha, altı nəvən var. Elə üçü yarıydı. Nə qədər istəyirsən bax! - dedi.

-O nəvələrimin ata-anası var, onlardan sizə nə? Mən sizdən öz uşağımızın olmağını tələb eləyirəm.

-Hara tələsirik, ay ana, olacaq da-a! Qaçacaq deyil ki!

-Vaxt gedir, bala, bir də gördünüz qocalmısınız!

-Düzələr, ay ana! Hər şey yaxşı olacaq.

Minayənin narahat olmağa və tələsməyə əsası var idi.

Gülzar Minayədən də çox uşaq arzulayırdı.

Gülzarın anası da bir neçə dəfə eyhamla qızına "nəyi gözləyirsiniz" demişdi.

-Ay ana, mən neyləyə bilərəm! - deyib Gülzar köksünü ötürmüşdü.

"Bizə qısır düyə lazım deyil!"

Minayənin bu sözləri namərd bıçağı kimi Gülzarın sinəsinə sancıldı. Nəfəsi kəsilənə qədər ağladı. Hıçqıra-hıçqıra dərđini bildirdi.

-Hakim, qadan alım, gedək özümüzü həkimə yoxlatdıraq!

-Nə həkim, bizə nə olub ki?! - Hakimin acığı tutdu.

-Uşağa görə! İstəmirsən bizim də körpəmiz olsun?

Hakim sanki yuxudan ayıldı. Maddım-maddım Gülzara baxıb:

-Doğrudan a-a! Vaxt gedir. Yatıb qalmışıq! - dedi.

Onlar həkimə getdilər. Laboratoriyada Hakim Gülzara:

-Sən get analiz ver. Mən özümə arxayınam. - dedi.

-Hakim, ikimiz də analiz verək. Bura qədər gəlmişik, biryolluq qoy ikimizi də yoxlasınlar.

-Mənə ehtiyac yoxdu. Sən özünü yoxlat.

-Hakim, papa canı, ikimiz də yoxlasaq yaxşıdır.

-Dedim sən özünü yoxlat. Mənə nə olub ki?! Pələng kimi oğlanam!

Gülzar nələc qalıb təkcə özünü yoxlatdı.

Laboratoriya həkimləri "iki gündən sonra gələrsiniz" dedilər.

İki il qədər ağır keçən iki gündən sonra Gülzar analizin cavablarını götürməyə getdi. O, tibbi müayinənin nəticəsini ona verilən kağızlardan təyin edə bilmədiyinə görə həkimdən dilcavabı soruşdu! Həkim:

-Narahat olma! Sənin ana olmaq üçün heç bir problemin yoxdur. Problem varsa ərində var. O da mütləq həkimə müraciət etməlidir. - dedi.

Hakim analizlərin cavabına bir neçə dəfə baxdı. Başı çıxmasa da yazılan rəyi o üz, bu üz çevirəçevirə, dönə-dönə "səndə hər şey qaydasındadı" deyə soruşdu.

Gülzar başını tərpətməklə təsdiq etdi. Hakim əlindəki kağızlara təkrar-təkrar baxdı. Onsuz da kağızda yazılan rəylərdən başı çıxmırdı. Otaqda var-gəl edə-edə:

-Qoy, bir Fazil doxdura da göstərim. - dedi. - O, Ukraynada qurtarıb institutu. Hər halda bizimkilərdən yaxşı bilər.

Fazil həkim analizlərin cavablarına baxıb qətiyyətlə dedi:

-Tam arxayın ola bilərsiniz. Xanımında heç bir problem yoxdur.

Hakim özünü yoxlatmaq barədə çox götür-qoy eləmişdi. Lakin özündə sonsuzluq əlaməti ola biləcəyi ehtimalı onu o qədər qorxutmuşdu ki, həkimə müraciət eləməyə cəsarəti çatmırdı.

Minayə isə haqq-nahaq Gülzarı günahlandırırırdı.

-Mənim uşağımda nə var ki? Tərtəmiz oğlandı. Gəlin gedib yalandan həkimdən kağız alıb, - deyirdi.

Minayə həkimdən çox falçıya, mollaya, türkəçarəciyə ümid bəsləyirdi. O, oğlu ilə gəlinini dəfələrlə belə ara adamlarının yanına getməyə məcbur eləmişdi. Hər dəfə də uşaq olmamağının günahını gəlinində görürdü.

Axırda Gülzar dözmədi.

-Hakim, bu söz-söhbətə son qoymaq lazımdır. Ananın zəhərli sözləri məni cana doydurub. Get həkimə, əsl həqiqəti də aç, anana özün de. Mənim başqa çıxış yolum qalmır, sən deməsən, mən hər şeyi açıb Minayə xalaya deməyə məcburam. Yaxşı olar ki, özün ananla danışasan. O, mənə inanmayacaq. Əvvəl-axır anan bizim ailəni dağıdacaq.

Hakimin ayrı çıxış yolu qalmamışdı. O, ya uşaq olmamağına səbəbi özü olduğunu anasına deməli idi, ya da bir çarə tapıb onu sakitləşdirməli idi.

Hakimin atası Həmid kişi vəziyyəti bilirdi. Çox götür-qoy elədi. Gənc ailənin dağılmaması üçün bir yol axtarmalı idi. Belə qərara gəldi ki, uşaqlarını bir yerə yığıb son sözünü desin: Həmid kişi o biri oğlu Səidi və arvadını razı salmalı idi ki, bir uşaq da qazanıb uşağı doğum evindən birbaşa Hakimgilə övladlığa versinlər. Bu məsələni birdən-birə həll etmək, bəlkə də bir az çətin idi. Amma oğlu ilə gəlinini razı salmaq, istəməsələr məcbur eləmək lazım olacaqdı.

Həmid kişi arvadını yanında otuzdurub aram-aram danışmağa başladı:

-Minayə, Hakim neçə ildir ki, evlidir. Özün görürsən ki, uşaqları olmur. Sən də bir neçə dəfə demisən ki, uşaq gəлиндən olmur. Hələ təhqir də eləmişən. Gəlinə "qısır düyü" demisən. Çox böyük səhv eləmişən. Sənin qızına belə desələr necə olarsan? Bilə-bilə ki, problem oğlundadı, iki ayağını bir başmağa dirəmişən ki, mənim oğlumda nə var?

-Düz deyirəm də, mənim balamda nə var ki? Canları çıxsın, qızlarını müalicə etdirləsinlər.

-Düz demirsən! Nə varsa sənin balanda var! Mən yəqin bilirəm ki, uşağın olmamağının səbəbi Hakimidir. Özüm şəxsən maraqlanmışam. Qardaşın Vaqifin də uşağı olmur. Onun da günahı bizim gəлиндədi?

Minayə bozara-bozara nəsə demək istəyirdi, Həmid kişi imkan vermədi.

-Sözümü kəsmə! Mən belə qərara gəlmişəm ki, Rəşidlə arvadına deyək, bir uşaq da qazanıb Hakimgilə versinlər. Bunu demək mənə yaraşmaz. Sən anasan, oğlunla gəlini başa sal. Mənim adımdan de. De ki, mən belə istəyirəm. Etiraz etməyi ağullarına belə götürməsinlər.

-Ay Həmid, qoy Hakim boşasın onu, ayrı arvad alsın. Nə olub ki, mənim balama?

Həmid kişi lap hirsələndi:

-Canına azar olub sənin. Bilmirsən nə olub? Adam söylədirsən? Bilə-bilə ki, problem sənin oğlundadır, pişik kimi arxanı yerə vermirsən! Sənə nə deyirəm onu elə! Bundan yaxşı gəlin tapacaqsan? Bütün el-ələm onun insanlığından, təmizkarlığından, ləyaqətindən danışır. Uşaqları da başına yığ, danış. Etiraz etməyi ağullarına belə götürməsinlər. Mənim adımdan danış. Eşitsəm, bilsəm bu işə pəl vurmusan, məndən incimə! Rəşidə de ha-a! Əvvəl Səidinkinə demək istəyirdim. Amma onun arvadından gözüm su içmir.

Minayə qırıla-qırıla qalmışdı. Həmidin xasiyyətinə belə olduğundan etiraz edə bilmirdi. Üzü Allahda idi ki, uşaqlar razı olmasınlar.

Minayənin arzusunun əksinə olaraq uşaqlar canla-başla razı oldular: "Atamız nə deyir, elə də olsun" dedilər. Rəşidlə arvadı ona görə Həmid kişinin sözünü "çevirməzdilər" ki, yaşadıkları ev-eşik, məhlə-bacadan məhrum olmaq üçün ağullarını itirmiş olmalı idilər. Hakim kimi qılıncının dalı-qabağı kəsən adamdan xeyir də görə bilirdilər. Hakimin arvadı taleyi ilə barışmışdı: bir adının iki olmasını istəmirdi.

Ata-ana, iki qardaş, iki gəlin təzə körpənin gəlişini, Həmid kişinin üçüncü gəlini isə aranı qarışdırmaq üçün fürsət gözləyirdi. Bundan ötrü əlavə "axtarışa" ehtiyac qalmadı. Gülzarla görüşmək Səidin arvadı Mülkiyyə üçün çətin deyildi, bir yerdə çox olurdular, uşaq olmamağının "günahkarının" Hakim olduğunu Mülkiyyə ovcunun içi kimi bilirdi. Həmid kişinin ailəsində bu məsələ həll olunandan sonra Mülkiyyə ilk fürsətdəcə Gülzara açıq-aşkar dedi:

-Sən indi Rəşidin uşağını övladlığa götürməyə razı oldun də.

-Hə, necə bəyəm?

-Ağlın yoxdu də-ə!

-Niyə ki? Götürməyim?

-A-az, özgənin uşağı sənin nəyinə lazımdır. Gül kimi gəlinsən. Ərinin problemi var, getsin müalicə olunsun!

-Mülkiyyə, bilirsən ki, müalicənin xeyri yoxdu. Mənim başqa yolum qalmayıb. Neyləməliyəm, boşanın ki?

-A-az, avam olma, niyə boşanırsan?

-Neyləyim bəs?

-Asan yolu var.

-Nə yoldu elə?

-Başqası ilə görüş!

-Necə yəni "başqası ilə görüş?"

-Özünü bilməməzliyə vurma! Nə çoxdu şəhərdə gözəl-göycək, buğa kimi oğlanlar! Birini tap, həm ticarət, həm ziyarət. Keyfini də çəkərsən, uşaq da qazanarsan!

-Sənin ağzından qan iyi gəlir. Mən ərimə xəyanət eləməyəm. Sən nə danışdığını bilirsən?

-Ay ağlısız, indi çox uşaqların əsl atası ayrı, sənəddəki atası ayrıdır. Elə avamlığından bu gündəsən. Nə çoxdur pullu-paralı, "divar deşən" oğlanlar. İstəyirsən

tapım səninçün.

-Özün üçün tap. Mənə lazım deyil.

-Mənim varımdı. Sən elə bilirsen mən Səidin yüz yetmiş manatı ilə dolanıram? Allah vurmuşdu onu? Qazandıq pul heç siqaretini görmür. Ağıllı ol, bir yaxşı oğlan var. Pulu, maşını, düzəldim sənə, özün üçün yaşa! Həm adam kimi yaşayarsan, həm də uşağın olar. Sənə nə olub ki, özgənin uşağına göz dikmişən? Mən deyən adamla görüşərsən, Hakimə də deyərsən öz uşağımızdır. Nə biləcək?

-Mülkiyyə, bu söhbətin bir daş altıda, bir daş üstədə. Mən atamın, qardaşımın namusunu tapdalatmaram. Bir uşaqdan ötrü ömür boyu ərimin qabağında gözükölgəli gəzmərəm. Allah bilən məsləhətədi, istəyər uşaq verər, istəməz verməz! Mən sən deyən yolla getməmə!

-Özün bilərsən! Minayənin zəhərli sözlərini götür-rə-götürə yaşa! Ən yaxşı yolu bu idi. Öz uşağın olardı. Özgənin uşağına analıq eləməzdin, nə də minnət götürməzdin. Bir də Gülzar, yadında saxla, bu söhbəti ağzından qaçırsan, qan su yerinə axar ha-a!

-Bilirəm, arxayın ol!

Bu söhbətdən sonra Mülkiyyə özünü o yerə qoymasa da, Gülzar bacardıqca ondan uzaq gəzirdi.

Nəhayət, vaxt-vədə yetişdi. Rəşidin arvadı dünyaya bir qız uşağı gətirdi. Ədəb-ərkanla onun şərəfinə şad-yanalıq düzəldilər, sənədləri sahmana salıb körpəni Gülzarın qucağına qoydular. Qızın adını Çiçək qoydular. Gülzar qızına o qədər meylini salmışdı ki, elə bilirdi doğma balasıdır.

Aylar, illər keçirdi. Gülzar tükənməz ana qayğısı ilə Çiçəyini böyüdüdü. Cürbəcür paltarlar alır, yeməyinə-icməyinə xüsusi fikir verir, tərtemiz saxlayır, bir "balam" deyəndə beşi də "ağzından tökülürdü!" Xoşbəxt idi.

Çiçək artıq məktəbə gedirdi. Məktəbdə ən təmiz və səliqə ilə geyindirilmiş uşaq olduğundan müəllimlər həmişə "anana halal olsun" deyirdilər.

Hakimin də işi yaxşı gedirdi. Yarmarkada - "tolkuçka" da deyirlər, - "yer pulu" yığırdı. Əla dolanırdılar. Gülzar hər axşam Hakim yatandan sonra onun kostyumunu təmizləyir, şalvarını ütüləyir, köynəyini dəyişirdi. Yarmarkada, bəlkə də şəhərdə Hakim kimi səliqəli əyni-başı olan az kişi tapılırdı. Yarmarkadakı satıcı qız-gəlinlər hərdən zarafatla deyirdilər:

-Hakim, qardaş, elə bil sənə yeddi arvad qulluq eləyir.

"Hakim qardaş" bir tutarlı söz tapa bilmirdi, bıqaltı qımışıb "hə də, biz beləyik" deyib ötüb keçirdi. Ən çox "sataşan" da Gülya idi.

Yarmarkada hər gün eyni mənərə təkrar olunurdu. Günortaya yaxın Hakim "toçkalari" gəzirdi: yer pullarını verin. Hamı da bir ağızdan deyirdi: "ay Hakim qardaş, qoy bir siftə eləyək də-ə!"

Günortadan sonra Hakim yenidən pul yığmağa başlayırdı. Yarmarka böyük idi, yığıb çatdırmaq olmurdu. Hər satıcının yanında bir dəqiqə çənə-boğaz vuranda vaxt gedirdi. "Yer pulu"nu əlində tutub hər "toçkanın"

qabağında dayanıb "filankəs xanım", ayrı söz demirdi, pulu göstərirdi və məsələ məlum idi. İş çətin idi. Satıcıların çoxu "ağlayırdı", "atamın qoru haqqı bu gün alver olmayıb". Yalandan deyən də var idi, alveri az olan da. Amma "yer pulu" yığılmalı idi.

-Ay xanım, dedəmin pulu deyil ki, mən axşam "atçot" verməliyəm.

Hakim də əl çəkmirdi. O, yaxşı bilirdi ki, satıcılar nə qədər "ağlasalar" da qazancları olmasa burda papağı günə yandırmazlar.

Gülya isə heç vaxt onu incitmirdi. Hələ zarafat da eləyirdi:

-Nə çox pulun var, gəl yarı bölək!

-Qurbandı sənə!

-Elə bol dilin var. Qurbandı deyirsən, ortada da bir şey yoxdu.

-Nə olmalıdı ki?

-Ə, yeri-yeri, başa düşəndə gələrsən.

Hakim pulu alıb gedə-gedə "baş düşərəm, hələ nə yaşım var" deyirdi.

Gülya onun dalınca baxıb ürəyindən keçirirdi: "nə yeməli pullardı".

Hakimin "yer pulu"na göz dikənlər çox idi. Çoxları gah açıq-aşkar, gah da zurna-balabanda Hakimi "qandırmaq" istəyirdi. Hakim də puldan ötrü "sinəsini müftə güllə qabağına" verənlərdən idi. Hələm-hələm qadına pul xərcləməzdi. Hakim söz atan qadınların fikrini göydə tuturdu. Ürəyinə yatanlara girişə bilmirdi. Onların hamısının "adamuşka"sı olduğunu bilirdi. Ürəyinə yatmayanlara da pul xərcləmək istəmirdi.

Gülyanın ətli əndamı, iri döşləri onu "dartırdı". Onunla təmasda olanda hərərəti qalxırdı. Gülya ölmüş də elə bil onunla məzələnirdi, hərdən-birdən bir bəhanə ilə, guya təsadüfən ona sürtünüb şirnikləndirirdi. Söz arası deyirdi:

-Qıymadın də-ə, yarmarkanın pullarından bir qonaqlıq verməyə! Yaman bərkəsən ha-a! Daş parçasısan! Mən olsam sən kimi simiclik eləmərəm.

-Yəni belə ürəklisən?

-İnanmırsan?

-İnansam nə olasıdı? Guya qonaqlıq verəcəksən?

-Niyə vermərəm, ağıln özünə getməsin?

-Deyərsən, eləməzsən!

-Nə vaxt istəsən, gözüüm üstə yerin var!

-Ərin bilsə nə deyər?

Hakim bilirdi ki, Gülyanın əri yoxdur. Dediyyə görə, çoxdan boşanmışdılar. Özünü elə göstərirdi ki, guya bilmir!

-Mən subay, azad bir qadınam.

-Bəs subay, azad bir qadın ola-ola məni, evli və azad olmayan bir kişini niyə evinə dəvət edirsən. Demirsən qonşular görər?

-Əvvəla, qonşuların nə işinə qalıb? İkincisi də azad olmayan bir qulu buxovdan qurtarmaq istəyirəm. Həm qul görər azadlıq nə olan şeydi, həm də mən savab yiyəsi olaram!

-Başa düşdüm!

-Axır ki, başa düşdün! Axşam gözləyəcəm.

-Elə bu axşam?

-Elə bu axşam! Gözləyəcəm!

Gülya "toçkasını" bağladı. Hakimin hansı "toçkada" olacağını bilirdi. Həmin "toçkanın" yanından keçəndə:

-Qızlar, hələlik, mən getdim, salamat qalın. - dedi.
Bu Hakimə "mesaj" idi.

Gülya gedib yaxşı bazarlıq elədi. Özünə bir şampan şərəbi, Hakimə isə "bərkgedən" araqlı aldı.

Yarmarkanın bağlanmağına hələ iki saat qalırdı. Sonra da Hakim bir saat ərzində pulları təhvil vermək üçün ləngiyəcək, yəqin ki, şeflə çayxanada bir az da vaxt öldürəcəkdə. Gülyanın qonaqlığa hazırlaşmağına kifayət qədər vaxt olacaqdı. Süfrə hazır olandan sonra Gülya Hakimə zəng vurdu:

-Mən hazırım.

-Sənin doğru sözüdü?

-Ağciyər olma! Mənim sözümdür! Saat neçədə gəlirsən?

Hakim saatına baxdı. Əvvəl-əvvəl çaşib qalmışdı, bilmirdi nə desin. Bir az fikirləşib:

-Gedim yuyunum, gəlim. Nəyə almaq lazım olacaq? - fikrini bildirdi.

-Heç nə lazım deyil. Gəl, sonra bir şey lazım olarsa, həll edirik.

"Bu lap gerçəkldi. Elə bilirdim zarafat eləyir. Başu batmış necə oldu ki, məni razı saldı?"

Hakim öz-özünə danışdı elə bil: "Gülzar bilsə necə olacaq. Bəlkə heç getməyim. Getməsəm də Gülya ayrı şey fikirləşəcək. Bəs evdən nə adla çıxım?"

İndiyə qədər bir neçə dəfə "sappa-suppa" vurmuşdu. Ona elə gəlirdi ki, Gülzar heç nə hiss eləməmişdi.

Hakim evə gəlib "yaxalandı". Üzü təmiz idi, ətirləndi, onsuz da səliqəli idi, əyin-başına diqqət yetirdi. Gülzar onun kostyumunun yaxasını, çiyini guya təmizləyirmiş kimi sığalladı. Hakimin hara getdiyini soruşmadı. Heç vaxt soruşmurdu. Bu illər ərzində həlləm-qəlləm işlərini hiss eləsə də üzünə vurmurdu. İndi də qapıdan çıxanda "Gec gələcəksən" deyər dilucə soruşdu. Çiçək də.

-Ata, tez gəl, gözləyəcəm. - deyəndə Hakim qızın başını sığallayıb:

-Baş üstə qızım. - dedi. - Çalışaram!

...Gülya elə zənn edirdi ki, çox layiqli süfrə açılıb. Hakimin gəlişini gözləyirdi. Qapını açıq qoymuşdu, tez-tez qapının ağzına gəlirdi. Nəhayət, Hakim gəldi. "Bu üzündən baxanda o üzü görünən" xaltda onu qarşılayan Gülyadan xoş ətir otağa yayılırdı. Gülya gözlənilmədən Hakimi qucaqladı və başını onun sinəsinə qoyub pıçıltı ilə "xoş gəlmisən" dedi. Qeyri-ixtiyari onu qucaqlayan Hakim də Gülyanın ətirli saçlarından öpüb "sağ ol" dedi. Onlar bir-birlərinə "sarmaşmış" formada stola yaxınlaşdılar.

-Əməlli-başlı əziyyət çəkmisən ki?

-Nə əziyyəti var? Əsl əziyyət indən sonra başlayacaq.

Gülyanın nə demək istədiyini Hakim dərk eləmək

iqtidarında deyildi. Əməlli-başlı həyəcanlanmışdı. O, divana tərəf getdi və oturdu. Gülya dərhal onun dizləri üstündə oturub boynunu qucaqladı:

-Elə bildim gəlməyəcəksən!

-Gəlməsəm neyləyəcəkdin?

-Sabaha qədər gözləyəcəkdim və... ağlayacaqdım.

Gülya özünü kövrəlmiş kimi göstərdi. Səriştəsi var idi. Üzünü Hakimin üzünə söykəyib onun əlindən tutdu. Sığallaya-sığallaya sinəsinin üstünə qoydu:

-Sən birinci kişisən ki, evimə özüm dəvət eləmişəm. Yəni, təşəbbüsü özüm göstərmişəm.

-Təşəbbüsünə quzu kəsim!

Gülya Hakimin dizinin üstündən düşdü onun iki əlini əlinə alıb divandan qaldırdı. Bərk-bərk qucaqlayıb süfrəyə dəvət etdi?

-Yeyək döyək, yoxsa döyək yeyək?

Hakim, əlbəttə "Yeyək döyək, yoxsa döyək yeyək" məsələnin mahiyyətini dərk eləmək iqtidarında deyildi. Gülya da kimdənsə eşitmişdi. Məzmununu heç özü də yaxşı bilmirdi.

Onlar süfrəyə düzülən təamlardan asta-asta yeyə-yeyə gündəlik məsələlərdən danışdılar. Əsas söhbət yarmarkadan, oradakı adamlardan, alverdən idi. Gülya Hakimə araqlı, özünə şampan süzürdü. Əməlli-başlı içirmiş, kefi kökəlmişdi. Hər ikisi şənələnmişdi, dilləri yavaş-yavaş topuq vururdu. Özlərinin ən yaxşı cəhətlərini, xarakterlərini göstərməyə çalışırdılar. Gülyanın gözləri xumarlanırdı. Hər halda Hakimə belə görünürdü. Əlbəttə, Gülya Hakimi evinə qarnını doydurmağa çağırmamışdı. Hakim də nəyə gəldiyini yaxşı bilirdi!

...Onlar intim əlaqələrini yekunlaşdırdılar, bir daha əvvəlki hərarətlə olmasa da öpüşdülər, qucaqlaşdılar. Hakim əlini cibinə salanda Gülya onun fikrini başa düşdü:

-İnciyərəm. Mən səni qonaq eləmişəm. Vaxt gələr, sən də qonaq eləyərəm!

-Yox, sən bu qədər xərc çəkmisən, mən razı olma-ram ki...

-Narahat olma. Ərzaq dükənində işləyən qızlar tanışdılar. Demişəm maaşımı alan kimi borcunuzu qaytaracağam. Sağ olsunlar, sözümlə yerə salmadılar!

-Sən bu şeyləri nisyə almısan?

Gülya nazlandı:

-Yaxşı, yaxşı, sənlilik deyil. Sən get, daha gecdir.

-Ayıb olsun sənə! Nisyə ərzaq alıb mənə qonaqlıq verirən! Məgər biz kişi döyülük? - Hakim bunu deyib bir yüzlük çıxartdı, stolun üstünə qoydu. - Bir də heç kimdən nisyə mal alma! Nə vaxt pul lazım olsa...

Gülya ona sözünün dalını gətirməyə imkan vermədi. Dodağını dodağına yapışdırdı...

Bu onun təşəkkür əlaməti idi.

Gülya, "nisyə almışam" sözünü bilərəkdən dedi və "nömrəsi" işə yaradı. Hakim ayrılanda onu bir daha öpüb:

-Belə mənalı axşam üçün çox sağ ol! - dedi. - Ümidvaram ki, sonuncu olmayacaq.

Gülya gülümsəyərək:

-Bu hələ başlanğıcdır. - cavab verdi.

...Yarmarkada sanki hər şey adi qaydasında gedirdi. Səhər tezdən satıcılar şaqqıltı ilə "toçka"ların "qatlanan dəmir örtüklərini" - qapılarını açır, malları piştax-taya düzüb "turetski", "kitayski" malları tərifləyə-tərifləyə gəlib-gedən müştəriləri alverə həvəsləndirirdilər.

...Yenə hamı "siftə" eləməyini gözləyəcək, yenə Hakim gəlib "yer pulu" istəyəcək, yenə qonşu olan "toçkaların" satıcıları qeybətlərini qıracaq... yenə...yənə... yeknəsəq günlər...

...Gülzar Çiçək balasını oxşaya-oxşaya məktəbə yola salacaq. Hakimin səliqə-səhmanına fikir verəcək, çayını süzüb şəkər tozünü stəkana töküüb qarışdıracaq. Hər səhər olduğu kimi müxtəlif, "zaftrak"lar süfrəyə düzəcək. Hakim gedəndən sonra isə öz sevimli peşəsi ilə məşğul olacaq. O, yaxşı, tanınmış dərzi idi. Daimi müştəriləri var idi.

Deyişən təkə Gülyanın əhval-ruhiyyəsi idi. O, çox şad və kefi kök görünürdü. Əvvəlkindən də şən olmuşdu. Deyib-gülməyindən, zarafatından qalmırdı. Ətrafındakılar: "Ölməmiş yenə ipdə oynayır, yəqin yenə kimisə caynağına keçirib" deyirdilər.

"Oğurluqla filan şey qırx gün çəkər" deyiblər. Yarmarkadakılar Gülya ilə Hakimin davranışlarından qırx gündən də tez şübhələndilər. Burada "quşu göydə gözümdən vuranlar" var idi. Arada bir-birlərinə göz vurub: "bunlar deyəsən qoçu qatıblar" deyirdilər. Yavaş-yavaş söz "toçkalardan-toçkalara" yayılırdı.

Günlərin bir günü Gülya yarmarkadakılara dəvətnamə payladı. Oğlunun "kiçik toy" məclisinə dəvət edirdi.

...Yaxşı məclis düzəltmişdilər. Məşhur ifadədə deyildiyi kimi "birinci skripkada Hakim çalır". Necə deyirlər, Hakim qol-qanad açmışdı. Tez-tez "can-cana" mahnısını sifariş verib süzürdü. "Çörəyi qulağının dibinə yeməyənlər" bir-birlərinə göz vurub qımışırdılar. "Yaşa Hakim, yaşa Gülya" deyərək ortalıq daha da qızırdırırdılar. Toydan sonra da dedilər ki, bütün xərci Hakim çəkib.

-Hələ harasıdı, Gülya onu iliyinə qədər sümürəcək!

-Gül kimi arvadı, uşağı var! Necə oldu ki, bu tülküyə ilişdi.

-Gülyanın yağlı dili çox Hakim kimiləri muma döndərib.

Artıq xeyli vaxt idi Hakim Gülyanın yanına gəlib-gedirdi. Daha həmin həvəs, həmin temperament qalmamışdı. Daha doymuşdu elə bil, Gülyanın həmişəki canfəşanlılığına Hakim ilk günlərdə və aylardakı ehtirasla yanaşa bilmirdi. Yavaş-yavaş aralanmaq haqqında düşünür, xərclədiyi pullara hayıfı gəlirdi. Elə həmin günlərdə bir bəhanə ilə, Gülyanın könlünü qırmamaq şərti ilə "ayrılmağın onun üçün nə qədər çətin olacağını" etiraf edə-edə, təəssüflənə-təəssüflənə fikrini Gülyaya bildirməyə münasib məqam axtarırdı.

Gözləmədiyi bir xəbər onun bu düşüncələrini tamamilə alt-üst elədi. Növbəti görüşlərindən birində Gülya əzilib büzülə-büzülə, bir az da qəmgin halda, "işin"

şirin yerində Hakimə:

-Sənə bir söz demək istəyirəm, bilmirəm nə reaksiya verəcəksən? - dedi.

-Nə söz?

-Bilirsən, deməyə də utanıram. Həkimə getmişdim.

-Niyə, nə olub ki?

-Hakim, gəl açıq danışaq. Mən sənə arvadımı görmüşəm, yaraşığı qadındı. Sənə də necə qulluq edir, elə aləm görür. Demək istəyirəm ki, xəyanət eləməli qadın deyil. Sənsə...

-Bilirəm, Gülya! Mən xəyanət eləmək məqsədilə ora-bura qaçmıram. Mən uşaq istəyirəm. Gədə-güdənin ironiyalı atmacaları mənə bütün varlığımı sarsıdır. O, isə mənə uşaq bəxş eləyə bilmir. Mən bütün var-yoxumdan keçməyə hazırım. Təki mənə öz övladım olsun. Allah bunu mənə qismət eləmədi.

-Öz uşağın ola bilər, əgər istəsən!

-Deyirəm var-yoxumu verməyə hazırım, sən də deyirsən istəsən.

-Hakim, sənə deyirəm, həkimə getmişdim. Axundova dedi ki, vaxtından keçib. Ürəyim-zadım bulanırdı. Özümü narahat hiss eləyirəm. Həkim dedi ki, iki aylıq uşağın var. Elə onu demək istəyirdim ki, bir az pul lazımdır, gedim təmizlətdirim. Həkim dedi ki, vaxtında eləməsən, sonra gec olacaq.

Hakim ayağa qalxdı:

-Sən nə danışsın? Uşağa qalmısan?

-Hə! - Gülya güya günah eləmiş adamlar kimi başını aşağı salladı. - İndi bir az pul lazımdır, gedim vaxtında təmizlətdirim.

Hakim az qala qışqıra-qışqıra:

-Uşaq?! Uşaq?! Kimdəndi? - deyərək Gülyanın üzünə baxırdı.

-Kimdən olacaq? Səndəndi! Mənim həyatımda səndən başqa kişi var?

Hakim Gülyanı qucağına basdı. Üzündən, gözündən o qədər öpdü ki, Gülya lap təniti. Hakim əl çəkmək istəmirdi. Onu duz kimi yalamağa başladı. Dodaqlarından boğazına, boğazından sinəsinə, göbəyinə qədər yaladı. Köbəyindən aşağılara doğru yalayanda Gülya xoşhallanmağa başladı. İstəyirdi...

Lap çox istəyirdi ki, Hakimin dodaqları lap "dərini" qədər getsin. Gülya məst olurdu. Birinci dəfə idi belə iyrənc şəkildə çılgınlığını göstərən kişiyyə rast gəlirdi. Ona ənənəvi "qaydadan" kənar intim əlaqədə olmağa məcbur eləyən nanəciblərə də rast gəlmişdi. Amma belə kişilik ləyaqətini alçaldanı birinci dəfə gördü. Bununla belə aldığı həzdən məmnun qalmışdı.

-Bədi, Hakim, çox aşağılara enmə. - deyib nazlanmağa başladı. - Utandırarsan mənə.

-Sənə aşağılarını da yeyim, yuxarılarını da. Mənə düzünü de. Mən düzümü eşitdim? Sən uşağa qalmısan?

-Hə, uşağa qalmışam!

-Bir də de!

-Mən uşağa qalmışam.

-Bir də de ki, səndən uşağa qalmışam. Möhkəmdən de!

-Yaxşı də-ə! Uşaqlıq eləmə!

Hakim sevincindən bilmirdi nə desin, neyləsin!

-Sən indi neyləmək istəyirsən? Uşağı təmizlətdirmək fikrin var?

-Bəs neyləyim? Camaat bilsə, mənə nə deyər? Bie uşaq doğmalıyam? Mən bunun adını nə qoyaram?

-Bunun adını mən qoyaram. Mən sənə qurban olaram. Nə həkim, nə zad, nə təmizlətdirmək? İllərdir mən uşaq həsrəti çəkirəm, sən də deyirsən təmizlətdirim! Bu şad xəbərinə görə sənə bir cüt brilyant sırğa! Necədi səninçün?

-Sözdü, deyirsən də!

Hakim onu yenidən bağına basdı, öpüşlərə qərq elədi. Hakim, bəlkə də, ömründə bu qədər sevinməmişdi. O, get-gedə Gülyaya daha çox bağlanırdı. Hər axşam bir yerdə olurdular. Hakim Gülyanın qarnını sığallayır, öpür, "balamı sığallayıram, öpürəm" deyirdi. Gülya isə bu "sevgi, məhəbbəti" daha da dərinləşdirmək üçün deyirdi:

-Mən bic uşaq doğmaq istəmirəm, Hakim! Bir çarə tapmaq lazımdır.

-Nə çarə?

-Rəsmi qaydada evlənmək, ya da mən uşağı saldırmaq məcburiyyətindəyəm.

-Evlənək, burda nə problem var ki?

-Bəs o?

-O mənlikdir!

Hakim gecələr öz evinə gəlirdi. Gülzar ərinin ondan soyduğunu qadın həssaslığı ilə dərk eləmişdi. Ötəri olacağını zənn edirdi.

"Cıdanı çuvalda gizlətmək olmaz" deyiblər. Doğrudan da bir gün cida çuvalı deşdi. Gülzarın müştərilərindən biri elə-belə, söz-gəlişi Hakimin onunla necə davranmasını soruşdu:

-Vallah, ay Gülzar, mən imanımı itirə bilmərəm. Deyirlər Hakim "tolkuçkada" biri ilə oturub-durur. Adamın inanmağı da gəlmir.

-Kim deyir?

-Eşitmişəm.

Gülzar heç nə demədi. Başqa adamdan da eşitmişdi. Araya söz qatıb ayrı şeydən danışmağa başladı.

"Yer qulaqlı olar" deyiblər. Ordan-burdan xəbərler Gülzarın qulağına çatırdı. Daha gözləməyin mənası yox idi. Hakimdən soruşmağı qərara aldı:

-Hakim, eşitmişəm ayrı arvad saxlayırsan. Allah xeyir versin. Niyə bəs məndən gizlədirsen?

-İndi ki, eşitmişəm, daha gizlətməyin mənası yoxdur. Bəli, mən ayrı arvad saxlayıram. İncimə, Gülzar, bu illər ərzində mən sənin xətrinə dəyən bir iş görməmişəm. İndi də istəməzdim, amma... sən mənə uşaq bəxş eləyə bilmədin. Üstəlik günahı mənim boynuma qoydun. Mən sübut eləməliydim ki, günah məndə deyil. O qadın məni ata eləyəcək.

-Hakim, mən də sənin xətrinə dəymək istəmirəm. Amma sən məcbur eləyirsən. Özünü aldatma. O qadın sənə yalan deyir.

-Nəyi yalan deyir? Həkimdə olmuşuq.

-Hakim, el-aləm bilir ki, sənin uşağın olmayacaq. Atan-anan da, qardaşların da yaxşı bilirlər ki... sənin problemin var. Özün də yaxşı bilirsen. "Uşağım olacaq" deyib özünü gülünc vəziyyətə qoyma. Uşaq istəyirsənsə, varımızdı! Çiçək kimi balamız var!

-Mən istəyirəm öz balam olsun.

-Hakim, mən səni sındırmaq istəmədim. O qadının getdiyi yolla mən də gedərdim, heç xəbərin də olmazdı. Mən sənin namusunu tapdalaamadım.

-Bütün bu söhbətlər mənasızdır. İndi özünə bəraət qazandıрмаğa çalışma! Sən məni ata eləyə bilmədin. Üstəgəl qardaşımın balasını da sənə görə ata-anasından ayırdılar. İstəyirsən ayrılmayaq. Çiçəyin xatirinə səni də saxlayaram. Naharat olmaya bilərsən, sizə əvvəlki kimi, ondan da yaxşı baxacam. Amma mən öz doğma balamın yanında olmaq istəyirəm.

-Necə istəyirsən, elə də elə, Hakim. Bizim ailə həyatımız burda bitdi. Mən bundan sonra bir saniyə də səninlə bir yerdə olmaq istəmirəm. Heç ağlayıb sənə yalvaran da deyiləm. Hara istəyirsən get. Çoxdan bilirdim sənin başqa qadınlarla görüşdüyünü. Sadəcə özüm üzə vurmurdum. Deyirdim nə vaxtsa səhvini başa düşərsən. Sən də belə başa düşdün. Mənim heysiyyətimi tapdalayıb bir küçə qadınının ayaqları altına atdın. Get! Mən öz balamla sənsiz də yaşaya bilərəm. Çıx get, bir də ayağın buralara dəyməsin.

...Həmid kişi məsələni biləndə xeyli təəccübləndi. "Nə oldu birdən-birə, səkkiz ildi uşaq olmurdu. İndi nə möcüzə baş verdi".

O, Fazil həkimin yanına getdi.

-Fazil, ay oğul, biz bir-birimizi yaxşı tanıyırdıq. Gərək mənə düzünü deyəsən. Özün o vaxt mənə demişdin ki, Hakimin ata olmaq ehtimalı sıfırdır! Necə oldu bəs?

-Həmid dayı, vallah, mən sənə yalan danışmamışam, aparat nə göstərib, mən də onu demişəm. Ola bilər mən səhv eləmişəm, ola bilər aparat səhv göstərib. Hər halda Allaha şükür, Allahın əlində nədir ki, istəsə uşaq da verər, nə də desən verər. Allahın işinə qarışa bilmərik. Uşaq olur-olsun, burda qorxulu nə var ki?

-Ay oğul, məsələ qorxmaqda deyil, camaatın ağzını yığa bilməyəcəyik! Uşaq ayrı qadındandır.

-Ay kişi, camaatın nəyinə lazımdı. Allahın əlində hər şey mümkündür. Narahat olmağa dəyməz! Camaatın dərdi-azarı elə Hakimin uşağının olub-olmamağıdır?

Minayə Həmid kişiye əvvəlki illərdən də betər "bozardı".

-Sənə demirdim bu "qısır düyə" bizi aldadır? Gördün, Allaha qurban olum, haqq, ədalət yerini tapdı. İndi onu elə ilim-ilim itirim ki! Çərhhəyə ayqır at kimi üzümə dururdu.

-Arvad, özündən çıxma! Hələ bilmək olmaz məsələ nə yerdədi! Axırı nə olacaq, hələ bəlli deyil.

-Nə olasıdı? Boşansın, vəssalam. Uşağı da əlindən alıb ata-anasına qaytaracağam. Sənə deyəndə ki, mənim uşağımda heç bir problem yoxdu, sən də onun, o

həyasızın tərəfini saxlayırdın.

Minayə Rəşidlə arvadını çağırır hökm verdi:

-Gedin uşağınızı götürün, gəlin!

Həmid kişi dünyagörmüş, ağıllı adam idi. Gəlib evdə Hakimin sevinclə, hay-küylə "mənim ayrı qadından uşağım olacaq" deyib tərbiyəsizlik eləməsinə də bərk hirsələnmişdi. O, inana bilmirdi ki, doğrudan da Hakimin uşağı olacaq. Amma şübhəsini də dilə gətirməyə ar eləyirdi. Rəşidi yanına çağırır:

-Hələ tələsməyin, bala. - dedi.

Mülkiyyə firsət tapan kimi Gülzarın yanına getdi.

-Gördün, ay malbaş! Sənə deyəndə ki, özünə uşaq qazan, namusdan, qeyrətdən danışdırdın. Gördün nə təhər səni yarı yolda boynuburuq qoydu? Küçənin bir lotusu gördün necə aldatdı onu? Halal ərinə əlindən aldı. Bu "ölü qoyun"da elə bilir uşaq bundandı. Bunların çoxusunda sonsuzluq irsidir. Sən elə bilirsən... - İstədi desin ki, mənim uşaqlarım Səiddəndi? Tez də sözünü çevirdi. - Hələ uşağı səndən alacaq. Minayənin özündən eşitmişəm. Başına çarə qıl.

Rəsmi şəkildə ayrılmasalar da Hakimlə Gülzarın ailə həyatlarına son qoyulmuşdu. Gülzar boşanmaq haqqında məhkəməyə ərizə yazdı. Üç aydan sonra ayrılacaqları labüd idi.

Məhkəmə iclaslarında əsas mübahisə Çiçəklə bağlı oldu. Minayə və uşaqları qızı Gülzardan almaq barədə iddia qaldırdılar.

Gülzar dedi, ölsəniz də uşağı sizə verməyəcəm. Neçə ildir əziyyət çəkirim, gecəmi, gündüzümü buna həsr eləmişəm. İndi ayılırsınız? Öz doğma qardaşının uşağına baxmadı, indi yoldan ötənin uşağına baxar! Getsin baxsın. Mən sizə uşaq verən deyiləm. Dünya dağılsa da vermərəm!

Minayə də hökmlə danışdı.

-Sən kimsən? Əziyyət çəkib uşaq doğmusan, uşaq doğan idin bu səkkiz ildə doğardın? Qatır kimi sonsuz öləcəksən!

-Onu oğlundan soruşarsan! Soruşarsan ki, səkkiz ildə mən niyə doğmamışam?

Gülzarın valideynləri məhkəmədə bircə söz dedilər:

-Günah bizdədi. Bizə sizin oğlunuzun kişilik qüdrəti olmadığı məlum olan kimi qızımızı ayırmalı idik. Onda ayırıyaqdıq, indi sizin kimi nanəciblərdən bu sözləri eşitməzdik.

Minayəgil Çiçəyi nə qədər dilə tutsalar da qız dediyindən dönmədi.

-Məni mamamdan ölüm də ayıra bilməz. Ölsək də bir yerdə öləcəyik.

Minayə hirsindən partlayırdı:

-O sənənin maman deyil, anan Minirədi, atan da Rəşiddi. Sən onların qızısən, bu qatırın qızı deyilsən. Bundan sənə ana olan deyil.

Çiçək Gülzarın qucağına daha bərk sığındı. Minayə:

-Çərhhəyə, gör, qızı nə təhər öyrədirsən onun sözünü deyir. - deyib hikkəsini boğa bilmirdi.

Gülzar Minayə ilə söz güləşdirməyi özünə rəva bilmirdi. Onsuz da bilirdi ki, məhkəmə qanuni yolla qızı Gülzarda saxlayacaq. Çiçəyi də götürüb valideynləri ilə evə gəldi. Alimətdən imtina elədiyi barədə də məhkəməyə yazılı surətdə məlumat verdi.

Üç aydan sonra tərəflərin boşanması haqqında məhkəmə hökm oxudu.

Gülzarın məhkəməyə ərizə verdiyini biləndən sonra Gülyanın vicdanı "oyanmışdı".

-Hakim, mən başqalarının bədbəxtliyi üzərində xoşbəxtliyimi qura bilmərəm.

Gülya "kitab cümləsi" deyib Hakimin üzünə baxdı.

-Mən də başqasının xoşbəxtliyi üçün sonsuz ölə bilmərəm. Hər qoduq-quduq mənə yanımda "oğlum, qızım" deyəndə elə bilirəm mənə sataşsınlar. Ona görə də mən bu qınağı üstümdən götürməliyəm. Rəsmi qaydada ondan ayrılıb, rəsmi qaydada da sənənlə ailə quracam!

-Bir məsələ də var. Sən Arizi öz adına yazdırarsan?

-Yazdıraram. Amma Arizin atası gəlsə, necə olacaq?

-O, gəlməyəcək!

-Nə bilirsən?

-Bilirəm. Onun orda arvadı var. Bir uşaqılı rus qadının yanına girib. Dediynə görə, ondan da uşağı olub.

-Hardan bilirsən?

-Arvadı bura gəlmişdi. On gün də mənə yanımda qaldı, bizim evdə!

-Bu necə olur?

-Beləcə... qardaşım oğraşla Rusətdə bir yerdədilər. Qardaşım məktub yazmışdı ki, bacı Nataşa bizə lazımli adamdı. Ona yaxşı qulluq elə. Ərin də, mən də ona möhtacıq. O olmasa biz pul qazana bilmərik.

-Sonra?

-Sonrası da budur. Ayrıldıq. O, daha bura gəlməyəcək. Narahat olmaya bilərsən! Biz xoşbəxt yaşayacağıq.

...Gülya Hakim üçün bir oğlan doğdu. Minayənin sevincinin həddi-hüdudu yox idi. Həmid kişinin etirazına baxmayaraq uşağın adını Həmid qoydular. Həmid kişinin qaşqabağı açılmırdı. Fikrindən, xiffətindən ürəyi xəstəlik tapmışdı.

Hakim oğlunun şəklini cibində gəzdirdir, dost-tanışa, qohum-əqrəbaya göstərib: "görün mənə oxşayırmı?" - deyər soruşurdu. Kimi deyirdi "oxşayır", kimi deyirdi "hələ balacadı, uşaq dəyişir tez-tez".

Uşağa bər-bəzəkli "kolyaska" almışdılar. Həyətdə bacada gəzdirdilər. Gülya həyətdə hamı ilə rastlaşmağa, söhbət eləməyə hazır idi. Təkcə qonşu binada yaşayan Rəhimlə rastlaşmaq istəmirdi. Əclaf gədə hər dəfə Gülyanı görəndə yaxınlaşır, qımışır:

-Daha uşaq istəmirsən? - deyir, atmacalarından qalmırdı.

-Sənənlə güllə dəysin sənənin. Kişiliyin olsun. Danışmışdıq axı! Lazım olanda deyəcəm!

Rəhim bic-bic gülüb aralanırdı.

May, 2017, Xırdalan şəhəri